

Talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2023-2025 laadintaohjeet / taloussuunnitelmakehys

Kunnanhallitus 05.09.2022 § 199

Hallintosäännön 60 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy talousarviokehityksen ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Vuonna 2021 kunnan tilinpäätös oli noin 0,3 milj. euroa ylijäämäinen ja vuoden 2022 talousarviomuutosten jälkeen kunnan tilikauden arvioidaan kääntyvän ylijäämäiseksi. Siun sotelta kunnille kohdistuvien palkkaharmonisointi kustannusten ja vuonna 2022 kertyvän alijäämän kattaminen tulee kuitenkin kääntämään vuoden 2022 tuloksen alijäämäiseksi.

Kontiolahden suuret rakennusinvestoinnit jatkuvat. Kirkonkylän koulun laajennus valmistui lukuvuoden 2021-2022 alkaessa, terveystakeskus valmistui alkuvuonna 2022 ja Lehmon yhtenäiskoulun rakennusprojekti valmistuu vuodenvaihteessa 2023-2024 muun muassa näiden seurauksena kunnan lainakanta tulee olemaan ennätyskellisen suuri seuraavien vuosien aikana. Näin ollen myös investointeihin kohdistuvat poistot tulevat näyttämään suurta roolia tulevina vuosina vaikuttaen käyttötalouden suunnitteluun.

Tulevan sote-uudistuksen myötä Siun soten palvelut siirtyvät uusien hyvinvointialueiden hallinnoitavaksi, joka tarkoittaa sotekustannusten poistumista kuntataloudesta, mutta tarkoittaa myös verotulojen ja valtionosuuksien vähenemistä samassa suhteessa. Sote uudistukseen liittyy myös kunnallisveroprosentin "lukitseminen". Syksyllä 2022 päätetty veroprosentti tulee olemaan voimassa myös vuoden 2023. Vuoden 2023 kunnallisveroprosentti on 7,86 %, eikä sen tasosta päätetä erikseen talousarviovalmistelun yhteydessä.

Sote-uudistuksesta johtuen ennakkollisissa valtionosuuslaskelmissa vuodelle 2023 ja verotuloennusteissa on ollut suurta vaihtelua.

Siun soten vuoden 2022 alijäämästä ja palkkaharmonisaatiosta kunnille mahdollisesti lankeavat kustannukset vaikuttavat merkittävästi vuoden 2022 tilinpäätökseen ja pysyvästi tulevien vuosien valtionosuuksiin. Näiden vaikutukset tulevat olemaan selvillä vasta talousarvion hyväksymisen jälkeen. Odotettavissa kuitenkin on Kontiolahden kunnan taloudellisen tilan merkittävä heikkeneminen, kun kertyneet ylijäämät pienenevät ja valtionosuusrahoitus leikkaantuu.

Talousarviota valmistellaan kunnissa useiden muutosten ja epävarmuustekijöiden keskellä, minkä vuoksi tulevat vuodet tulevat olemaan taloussuunnittelun osalta haasteelliset.

Taloussuunnitelmakehys tulee tarkentumaan syyskuun aikana ja kehys käsitellään kunnanhallituksen kokouksessa 3.10.2022.

Talousarvion laatimisohejeessa on huomioitu kuntastrategian sisällyttäminen taloussuunnitelmaan. Kuntastrategian toteuttamista tukevat toiminnalliset tavoitteet ja mittarit ovat osa taloussuunnitelmaa. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet asetetaan kuntastrategian kolmen ympäristön näkökulmasta:

- Innostavin kasvun ja oppimisen ympäristö
- Kehittyvien asumisen ja elämisen ympäristö
- Rohkein työnteon ja yrittämisen ympäristö

Asetettavien tavoitteiden tulee kohdistua olennaisiin toimintoihin ja ohjata kehittämään toimintatapoja ja siten toiminnan tuloksellisuutta. Tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla ja menetelmillä.

Liite:

1) Kontiolahden kunnan talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2024-2025 laadintaohjeet

Lisätietoja: talousjohtaja Minna Kuusela-Hurskainen p. 050 302 8003.

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2024-2025 laadintaohjeen, ja päättää käsitellä taloussuunnitelmakehyksen kunnanhallituksen kokouksessa 3.10.2022.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2024-2025 laadintaohjeen, ja päätti käsitellä taloussuunnitelmakehyksen kunnanhallituksen kokouksessa 3.10.2022.

Kunnanhallitus 03.10.2022 § 223

299/02.02.01/2022

Kunnanhallitus antoi talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2024-2025 laadintaohjeet 5.9.2022 kokouksessa ja taloussuunnitelmakehys päätettiin käsitellä 3.10.2022 pidettävässä kunnanhallituksen kokouksessa.

Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen vuonna 2023 verrattuna vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon on lähellä neutraalia. Hallitusohjelman mukaiset tehtävien ja veloitteiden lisäykset on tehty pääosin jo aikaisempina vuosina, ja osa määräaikaisista lisäyksistä valtionavustuksiin päättyy vuoden 2022 lopussa. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus, ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille.

Sote-uudistuksen voimaantulo tekee vuodesta 2023 historiallisen. Uudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille ja siirtyviä kustannuksia vastaava määrä kuntien tuloja siirretään valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Tämän hetken arviolaskelman mukaan siirtyvien kustannusten yhteismäärä on noin 21,2 mrd. euroa. Tuloista siirtyy eniten kunnallisveroa, noin 13,11 mrd. euroa, mikä toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja tasasuuruudesta 12,64 prosentiksi. Yhteisöveroa siirretään kolmasosa kuntien ryhmäosuudesta eli noin 0,82 mrd. euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta siirtyy yhteensä 5,36 mrd. euroa ja veromenetysten korvauksista yhteensä 1,94 mrd. euroa.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on kasvattanut talouden tilannekuvaan liittyvää epävarmuutta voimakkaasti tänä vuonna. Energian, raaka-aineiden sekä ruuan hinnat ovat nousseet hyvin nopeasti, ja Suomen ulkomaankaupan näkymät ovat heikentyneet merkittävästi sodan myötä. Tuotanto on kehittynyt vielä alkuvuonna 2022 suotuisasti ja myös työllisyys on kasvanut ripeästi alkuvuonna, mutta kuluttajahintojen nousun arvioidaan leikkaavan kotitalouksien

ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi vuoden 2022 lopulla ja vuoden 2023 alkupuolella. Lisääntynyt epävarmuus myös siirtää investointeja tulevaisuuteen. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan hidastuvan kuluvaan vuoden 1,7 prosentista 0,5 prosenttiin vuonna 2023. Vuosina 2024–2026 BKT:n vuotuisen kasvun arvioidaan olevan noin 1,4 prosenttia.

Taloussuunnittelun lähtökohdissa on arvioitu toimielinten kehystarpeita, palkkojen sopimuskorotusten ja sivukulujen vaikutusta sekä verorahoituksen muodostumista.

Kunnanhallituksen (hallinto) kehyksessä on huomioitu sosiaali- ja terveystalouden sekä kuntoutuksen työtöiminnan järjestämistä vastaavien siirtyminen pois kunnalta, joukko- ja asiointiliikenteen siirtyminen hallinnon vastattavaksi, Kontiolahti 150-vuotta juhlavuoteen kohdistuvat kustannukset, yleinen hintatason nousu, työmarkkinatuen kuntaosuuden pienennys ja työkykykoordinaattorin palkkaus sekä ympäristöterveydenhuollon kustannusten nousu v. 2022 tasosta.

Sivistyslautakunnan kehyksessä on huomioitu henkilöstömenojen, ICT-palveluiden, oppimateriaalikustannusten ja kotikuntakorvauksien kasvu, Kontiolahti 150-vuotta juhlavuoteen kohdistuvat kustannukset sekä jäähallin kunnalle siirtymisestä aiheutuvat kustannukset. Lisäksi sivistyslautakunnan kehyksessä on huomioitu varhaiskasvatustalouden aleneminen vuonna 2023.

Teknisen lautakunnan kehyksessä on huomioitu joukko- ja asiointiliikenteen siirtyminen hallinnon vastattavaksi, puhtaus- ja ruokapalveluiden myyntitulojen aleneminen sotemyynnin osalta sekä vastaavasti raaka-aine, siivoustarvike ja kuljetuspalvelu kustannusten aleneminen. Myös puhtaus- ja ruokapalveluiden kustannuksien aleneminen henkilöstökulujen osalta on sisällytetty kehykseen. Kehyksessä on huomioitu ennuste tonttien myyntitulojen laskusta vuoden 2022 tasosta ja vuokratulojen laskusta Varparannan vanhainkodin kiinteistön osalta. Lisäksi kehyksessä on huomioitu teknisen toimen taksojen korotus vuodelle 2023 ja yleinen hintatason nousu, etenkin sähkö- ja lämmityskustannuksien osalta. Jäähallin kunnalle siirtyminen on huomioitu teknisen toimen kehyksessä.

Talousarviota valmistellaan useiden muutosten ja epävarmuustekijöiden keskellä, minkä vuoksi tulevat vuodet tulevat olemaan taloussuunnittelun osalta haasteelliset ja tämän hetkiset arviot sisältävät riskejä. Tästä syystä toimielimille annettavasta raamista on mahdollista poiketa vain erittäin painavasta syystä. Toimintakateramat tuhansina euroina, (sisäinen ja ulkoinen):

	TP 2021	TAM 2022	RAAMI 2023	Muutos	Muutos, %
Kunnanhallitus	-44 946	-45 688	-5 294	40 394	-88,4
Tarkastuslautakunta	-31	-35	-35	0	0
Sivistyslautakunta	-34 631	-37 071	-39 011	- 1 942	5,2
Tekninen lautakunta	2 864	1 951	1 547	-403	-20,7

Koko kunnan tasolla toimintakate pienenee -47,1 % vuoden 2022 muutettuun talousarvioon verrattuna. Toimintakate vuonna 2022 ja vuonna 2023 eivät ole suoraan vertailukelpoisia keskenään soteuudistuksen vuoksi. Koko kunnan toimintakate kasvaa 9,1 % verrattuna vuoden 2022 muutettuun talousarvioon, josta on eliminoitu vuoden 2022 sotemaksuosuudet.

Lisätietoja: talousjohtaja Minna Kuusela-Hurskainen p. 050 302 8003.

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus päättää antaa seuraavat toimintakaterämit toimielimille:

Kunnanhallitus - 5 294 t€
Tarkastuslautakunta -35 t€
Sivistyslautakunta -39 012 t€
Tekninen lautakunta 1 547 t€

Päätös:

Kunnanhallitus päätti antaa seuraavat toimintakaterämit toimielimille:

Kunnanhallitus - 5 294 t€
Tarkastuslautakunta -35 t€
Sivistyslautakunta -39 012 t€
Tekninen lautakunta 1 547 t€